

NA STRÁŽ

Časopis věnovaný vnitřním otázkám československého vojska.

Rozhovor generála Janina s delegáty.

(Dokončení)

Sýkora: 3. bod: Přibrání několika spolupracovníků do Denníku.

Janin: To se mně netýká.

Sýkora: 4. bod: Ustanovení dvoučlenné komise, která by prověřila všechny diplomatické dokumenty o našem vystoupení a naší činnosti.

Janin: Upřímně řečeno, nevím, pokud máte právo to žádat. Diplomatičká jednání nejsou věci jedné skupiny, nýbrž všech.

Pavlu: Myslím, že budu moci odpovědět na všechny jejich otázky.

Sýkora: K 5. bodu: Vyslání jednoho členu do Japonska, dovoluji si podotknout, že tento člen, br. inž. Hrsák, nemá tam býti oficiální osobou, nýbrž úředníkem vyslanectví.

Janin: Myslíte si, že v Japonsku nevědí o vašem sjezdu a vašich 11 bodech? Pak neznáte Japonce.

Sýkora: Odpusťte, pane generále, ale návrh tento udělal nám sám vyslanec pro Japonsko, br. Dr. Němec.

Janin: On je mladší než já. Když jsem mu to pak vysvětlil, souhlasil se mnou.

Sýkora: 6. bod: Telegram do vlasti. O tom jsme již mnoho mluvili.

Pavlu: Choete li, přidáme do něho ještě několik silnějších výrazů. (Neklíd.)

Sýkora: 7. bod. Formulování našeho evakuačního a politického programu.

Del. Sýkora: Na dotaz gen. Janina, jak si to představuje, vysvětluje: sestavení komise z 10 členů, stran nemocnic, vězení, pracovních družin atd.

Gen. Janin: To je mně stejné, ale myslíte-li, že by to bylo prospěšné pro českou slávu, aby spojenci i Rusové znali o té komisi...

Del. Sýkora: To se týče jen poddaných Čsl. republiky v nemocnicích, vězeních, pracovních družinách atd.

Gen. Janin: To by vypadalo, jakoby

to bylo výsledkem „buntu“... V Omsku leží na př. 6 pluk. I od něho snad přišli delegáti. Já žiji právě na Dumské ulici. Snad bylo by bývalo nesnadné pro lidi žijící mimo Omsk přijít, ale ne pro ně.

Del. Bednář: My jsme se vždycky obraceli k polit. plinomocníku, protože jsme považovali toto hnutí za věc čistě občanskou, politickou, a nikoli vojenskou.

Gen. Janin: Ano, to hnutí může být občanským, politickým v ideách, ale ti lidé jsou vojáci, a proto nelze říci, že by se to netýkalo vojenských úřadů.

B. Pavlu: V tom je ta ideologie, jakoby oni nebyli již vojáky, ale ozbrojenými občany, jakoby měli jen politická práva a ne vojenské povinnosti.

Gen. Janin: Ve starém Římě bylo tak: milites — Quirites i obojí se rozlišovalo. Ale zde cizinec může říci, že bunt byl vojenský; nelze oddělovat tyto pojmy.

Del. Bednář (pokračuje): Delegáti měli právo mluvit jménem celého vojska. Plukovníci mají málo dokladů, že by snad ti zvolení lidé překáželi pohybu vojsk anebo něco podobného. To, co se stalo v Irkutsku, bylo vyzváno ne námi, ale vojenskými úřady arestováním delegátů.

Gen. Janin: Nelze říci, že by počínání delegátů v Zimě bylo mělo mírný charakter.

Del. Sýkora: Jest otázka, možno-li nazývat „buntem“ vystoupení v Irkutsku.

Gen. Janin: Já to tak nazývám, protože všichni to tak nazývají. Filologicky to zaslahuje toho jména.

Del. Sýkora: To, co jsme dělali, děláno bylo čistě akademicky. Ten celý incident zůstal obecně skryt, my jsme jednali zcela poctivě, bez násilí, jak nám přikazovala naše občanská povinnost...

Gen. Janin: Ano, ano...

Del. Sýkora (pokračuje): ... tak, že podle našeho mínění ta naše interesy nebyly poškozeny...

Gen. Janin: Poděkrtněte slova „podle vašeho mínění“. Já bych byl rád, aby tomu bylo skutečně tak; aby to všechno bylo možno anullovat.

Sýkora: Dajme tomu, že naše jednání bylo nesprávné, nedopustitelné, ale byl to jen důsledek toho, že polovice delegátů byla arestována.

Pavlu: Musím opravit: nebyli arestováni (výkřiky: byli!) byli pouze zadrženi do doby, dokud nepřijede poselství Ma-charovo.

? (česky): To není pravda! Br. velitel 1. pluku nám řekl: „Jste arestováni!“

Janin: To bývá, že se často smysl zamění, když se neupotřebí přesně týchž slov.

Sýkora: 9. bod: Úprava platu. Vojáci nechtějí přídavku.

Janin: Úprava platu je vždycky jedna z nejtěžších otázek. Nelze všech uspokojit. Vy říkáte, že nechcete přídavku, já zase jsem slyšel, že přídavek je příliš malý podle dnešního značení rublu.

Sýkora: Je důležité, aby vojsko zůstalo jednotné a celistvé. (Janin: „Ano“) Proto postavili bod 10: Vystavení nutných listin oněm delegátům, kteří od svých velitelů částí žádných nedostali.

Pavlu (vysvětluje Janinovi, který tomu ihned neporozuměl): Chtějí to, aby nemohli býti za odloučení od částí trestáni. (Výkřiky: To jsme neřekli!)

Sýkora: Jsme ochotni podčinit se soudu oně instance, která má právo nás soudit.

Janin: Trestání není mou věcí. Ale hledme na to s vojenského stanoviska: Jsou lidé, kteří sem přišli bez dovolení náčelníka. Tito lidé se účastnili „buntu“, povstání. Tak se aspoň na to hledí. Dávali příkazy, aby některé vojenské části se pohybovaly do Irkutsku a p

Sýkora: Pokud vím, nedávali jsme příkazy k pohybu částí. Ony části, které tak činily, dělaly tak samy, bez našeho příkazu.

Janin: Bylo to provinění proti disciplíně. Je třeba odpovědět na vaše jednání tak, aby ostatní vojska nemohla říci, že v československém vojsku se může beztrestně bantovat. Myslím, že vy sami seznáte, že mám pravdu. Je to nutno pro čest československého vojska.

Sýkora: Za své jednání přijímáme kolektivní zodpovědnost. Ohledně našich listin z pluku: Když jsme žádali své plukovníky o ně, řekli nám většinou, že nemají práva vystavit nám takové listiny, ačkoli věděli, že nedostaneme-li těchto listin, že pojedeme bez nich. Přece však jsou zde delegáti, kteří dostali listiny.

Janin: Komandirovku na sjezd nebo na léčení zubů?

Sýkora: Snad i na léčení zubů formálně. Ve skutečnosti však proto, poněvadž

některí velitelé od našeho vyjednávání s plnomocníkem slibovali si vyjasnění situace. — Abychom se vyhnuli všem nedorozuměním, podepsali jsme konečně prohlášení k vojsku.

Janin: Takové prohlášení od vás škodilo by na venek.

Sýkora: Žádali to od nás naši vůdčí političtí činitelé. Já sám osobně myslím, že toho není třeba, poněvadž jsme své podčiňní vláde dokázali za dobu těch 2--3 roků, když jsme za ní riskovali svým životem.

Del. Sýkora: 11. bod zní: agitace proti uzavření dohody bude se trestati. — Politický plomocník souhlasí s některými body, a my čekáme od toho: oblehčení. Čekali bychom, aby se nedála žádná agitace proti uzavření dohody.

B. Pavlu: To bude veřejně, ať to kontroluje veřejnost. Ale to je něco jiného než to, co vy mluvíte. To byla také příčina toho, proč jste byli zadrženi. Vojenské velení, aby nebylo ve vojsku agitace, musilo vás zadržeti.

Del. Sýkora: Ti lidé, kteří byli u Tebe, zajisté si byli toho vědomi a zachovali se seriózně (K gen. Janinu:) My všichni máme mínění, že my při tom všem, co se tu stalo, máme být podrobeni definitivnímu soudu Nár. shromáždění, které má soudit také všechny ty, kteří mají nějakou vinu na tom kritickém položení naší armády...

Gen. Janin: A jestliže vaše Nár. shromáždění odpoví nám tak, jako odpovědělo na moje telegramy, tedy z toho nic nevyjde. To nezávisí od nás. — Politické věci necháme stranou, ale nelze dopustit, aby české jméno za to utrpělo škodu, proto: možno-li arestovat důstojníky, silou brát lokomotivy atd.? hie, já vás upozorňuji, že musím v 7 hod. odejít, zbývá již jen 5 minut.

Del. Svoboda: Největší chybou našich politiků jest, že myslí, že vojenská opatření utiší armádu. Ale ve skutečnosti to přivede armádu v anarchii. Třeba užiti opatření rázu politického.

Gen. Janin: A myslíte, že to, co dělal 4. pluk, byl akt jen politický?

Del. Svoboda: (neurčitě:) Ano, to mělo politický charakter...

Gen. Janin: Kdybyste byl v tom ubezpečen, odpověděl byste rozhodněji.

?: My bychom tu neseděli, kdyby to nebylo něco vážného. Není příjemné, vzít na sebe risk. My jsme chtěli zachránit situaci čsl. vojska v Sibíři.

Gen. Janin: Souhlasím, ale chtějí vše zlepšit, udělali jste škodu.

Del. Skála: Vojáci, kteří mne zvolili, by mne porubali, kdybych byl našel na sjezd.

Gen. Janin se táže, za kterou část je delegát.

Del. Skála: za 1. jízdní pluk.

Gen. Janin odchází a schůzka tím zakončena.

Z 3. praporu 3. pluku Jana Žižky.

Bývá pravidlem, že podle jednání jednotlivců neb části nějaké společnosti posuzuje se celá společnost, třeba, že většina členů této společnosti s jich jednáním buď úplně neb aspoň částečně nesohlasila. Tak byl posuzován i náš pluk.

Náš prapor stál v Innokentěvské u Irkutsku, vzdálen od 1. a 2. praporu, jež stály ještě v Jekatěrinbargu. Dne 26. března t. r. byla svolána schůze celého praporu, na níž byly čteny resoluce různých částí, hlavně však resoluce a výzva jekatěrinburské posádky, v níž se vyzývají všechny části, aby si zvolily zástupce na II. sjezd českoslov. vojska na Rusi. Volba delegáta byla provedena a delegát na porady odejel. Doufali jsme, že sjezd půjde cestou mírnou, vyvaruje se každé seba menší násilnosti a tak že se o ničem širší veřejnosti nedozví.

Zatím však počali úsilovně pracovat jednotlivci, kteří svou zhubnou agitací a rozkřikováním různých demagogických hesel, chtějí vyvolati úplnou nedůvěru nejen k našim vedoucím orgánům zde, ale i k celé vládě naší republiky. Agitace tato následkem značné duševní i fysické únavy a jednostrannou informovaností, nalézala velmi vhodnou půdu. Přibíhaly letáky podepsané sjezdovými delegáty, přišel časopis našeho plukovního zastupitelstva, propůjčený k agitaci sjezdu a jím též financovaný — pod názvem „Duch dobrovolce“, jenž obsahoval články a hesla, užívaná v bolševických proklamacích v r. 1917 i v těch, jež loni měly za účel vnéstí rozvrat v naše řady a jimž jsme se tehdy tolik smáli. Situace stávala se již kritickou a bylo se skutečně co obávat, že se část mužstva dá strhnout několika fanatiky a dojde k nějakému násilí.

Ale to „dobré jádro“ přece zvítězilo! 30. dubna vrátil se zástupce našeho praporu ze sjezdových předporad a hned příští den dopoledne svolal schůzi, v níž informoval o usneseních delegátů na sjezdových předporadách. Stačil jediný bod ze sedmi sjezdem vypracovaných, totiž provádění pasivní resistance, aby část mužstva se roz-

hodně vyslovila proti sjezdu. Mnozí bratři poznali, že tak to dále jíti nemůže a že je nutno podvratnou činnost agitátorů paralisovat. Hned druhý den u 9. roty bylo vydáno prohlášení, v němž všichni podepsaní vyslovují úplnou důvěru naší vládě doma i jejím orgánům zde na Rusi a bezpodmínečně se podrobují všem jejím příkazům. Prohlášení podepsala sice jen menšina bratří, ale i většina cítila, že není vše tak, jak si přáli. Na příští den nespokojenost byla zvýšena referátem našel o zástupce o neprávěném jednání sjezdu. On, řádně vším mužstvem volený zástupce praporu, nebyl připuštěn na schůze (ty byly tajné), poněvadž prý je „viádní“ a delegáti mu nemohou důvěřovati! Když předporady skončily, stržili mu jednoduše papíry s několika resolucemi a usneseními sjezdu, aby nás informoval. To bylo násilí. 10. května přijel sjezdový delegát našeho pluku Řeřicha, který na schůzi praporu řekl otevřeně, že vyjednávají s jakýmsi esary a že ponechání komitétů bylo pouhou zámlinkou. Následkem toho, velká většina mužstva, třebaž nesohlasila úplně s našim vedením zde, projevila nedůvěru sjezdu.

V posledních dnech května odjely dvě naše roty (9. a 12.) na stanici Sludanku u Bajkalského jezera, kdež jsou odloučeny od přímého spojení s druhými částmi a ušetřeny těch různých sluchů a planého politikaření, žily velice klidně. Až zpráva o vystoupení rot 4 pluku v Irkutsku nám zkalila radost. Ale ne na dlouho.

Na druhý den již přišla zpráva o zakročení a slibu 1. pluku. Den na to i my podepsali jsme slib naší vládě doma i jejím orgánům zde na Rusi, zavazující se čestným slovem plnití všechu příkazy naší vládou nám ulžené. V obou rotách našli se pouze 2 lidé, kteří slib nepodepsali; tím vyslovili se pro anarchii a poněvadž tuto nemůžeme déle v našem vojsku trpěti a mlčením dokonce podporovati, byli ihned arestováni.

Chci ještě poukázat na to, že asi tak jako my, jednala většina pluku. Neznám sice podrobností, ale vím, že jeden prapor, obdržev příkaz ochraňovat trať, příkaz vyplnil a dosud plní.

V kritickém okamžiku bratři se vzpamatovali a nastoupili zase cestu vytknutou nám našim presidentem Masarykem.

Jest na nás, bratři, abychom zabránili v budoucnu každé nepoctivé práci, která by ohrožovala naši jednotu a naši sílu.

Musíme přijíti domů s hlavami vztýčenými a hrdí na svoje činy.

Jaroslav Vaněk.

Traviči studní.

D staly se nám do rukou dlouhé dopisy sjezdových delegátů Krejčího, Kiera a Loaského. Z nedostatku místa nemůžeme je otisknout v plném anění a jsme nuceni obmezit se pouze na citování některých míst. Lonský v dopise bratřím 6. roty 4. pluku píše: ... „dnez v hrozných bolestech tuším, že dny mé práce pro Vás jsou ukončeny. Mám obavu, že budu umlčen a že se k Vám již nevrátím. Piši vám svou krví poslední snad slovo.“ Z druhých dvou dopisů Lonského jeden adresován všem bratřím a jeden 1. pluku. Je v nich plno nepravd, jedno „velké“ slovo stihá druhé, amysl ztrácí se úplně ve spoustě pustých frází, jež v hlavách vojáků mohou způsobit úplné zmatení pojmů. Takový je též dopis Klérův, psaný jménem sjezdu, v němž se cituje dopis sjezdového zpravodaje ve Vladivostoku. Práví se tam na př., že „svolení vyjednávat se spojenými vládami o loď pro naše invalidy bylo dáno dru Girsori Bohdanem Pavlů teprve po částem března.“ „V Irkutsku jde o to, aby Vladivostok byl pouze filiálkou nešťastné pětky.“ „Americké dělnické listy jsou posílány právě pro vojsko, mizí však nenávrtně v reakčních (má snad býti správně v redakčních) zákoutích“ atd. Je až úžasně, s jakou zlomyslností jsou zkrucována fakta a jak sprostě dovedou někteří lidé lhát. Vyjednávání o loď počalo ještě když zde byl generál Štefánik. Sjezdová delegáti měli přece ve svém držení několik hodin redakci ČSD, mohli se tedy přesvědčiti o tom, kolik těch amerických listů leží v našich zákoutích — proč tak neučinili? Každý bratr se může přesvědčit o tom, jak docházejí noviny z Ameriky. Přichází po jednom až dvou exemplářích a jen zřídka dojde jich více. Jeden exemplář ponechává se v redakci a z něho vystřihují se zprávy pro „Denník“. Ostatní se rozesílají do částí.

Posílali jsme dříve do částí i čísla vystřihaná; nadávalo se nám, že provádíme censuru. Vydávali jsme proto vystřihané exempláře pouze bratřím, kteří přišli do redakce osobně a jimž jsme mohli ukázat, že jsou z nich vystřihnuty pouze zprávy k uveřejnění. Víc jsme dělat nemohli a nebudeme dělat ani v budoucnu.

Krejčí ve svém dopise píše: „Kdo jmenoval ministrem národní obrany generála Štefánika, když v tu dobu byl u nás ministrem národní obrany Klofáč? Pak přijezd generála Štefánika sem na Sibiř si lehko vysvětlíme a jeho pozdější název mi-

nistra vojenství takéž. No, to by bylo snad záhodno objasnit.“ Krejčí tedy pochybuje o tom, že jmenování generála Štefánika bylo správné ačkoliv jeho jmenování bylo potvrzeno několika telegramy, jež obdržel z domu a potvrdil to také předseda Národního shromáždění Tomášek ve svém prohlášení uveřejněném v ČSD. č. 138 (405). Že byl generál Štefánik v prvních dnech svého příjezdu k nám nazýván ministrem národní obrany, stalo se na základě nepřesného radiogramu, jenž došel přes Japonsko.

Citované dopisy delegátů nemají jiný účel než udržovati naše vojáky ve stálém nervovém napjetí a připraviti zlým lidem v našich řadách půdu k práci. Takové jednání je nepoctivé a je nutno pracovati proti němu se vši rozhodností. Vojáci jsou zahořklí vším tím, co je kolem nás, i tím, co je mezi námi, a jsou vděční za každou minutu klidu. Záleží-li delegátům skutečně na vojsku, necht zastaví svou travičskou práci.

Turek.

Provokace nebo hloupost? Když došel poslední telegram ministra Beneše byl jeho opis vyvěšen na tabuli redakce ČSD a připoutal k sobě značnou pozornost našich bratřím. Téměř po celý den stál před tabulí hlouček našich vojáků, kteří si telegram buď přečetli, nebo opsali. Avšak večer koloval tento telegram mezi našimi vojáky hrozně zkroucený a nemluvílo se o ničem jiném než o tom, že nás vláda odvolává domů. V pátek pak rozšířena nová zpráva, že lékařské komise jsou zastaveny, že nebudou do vlasti více odesíláni invalidi a nemocní, protože v nejbližší době pojedou celé vojsko.

Rozšiřují se takové zprávy s úmyslem provokačním nebo z pouhé hlouposti? — Myslíme, že s úmyslem provokačním i z hlouposti.

Vyzýváme proto znovu naše bratry, aby byli opatrní v přijímání takových zpráv. Věříme, že naše vláda podniká všechno, aby nás mohla odvésti do vlasti, ale přes všechna její úsilí nebude to listě tak brzy.

Rusové měli své velké loďstvo a trvalo přes půl roku než v 1916. roku přepravili jednu svoji brigádu do Francie. Snaději to nepůjde ani u nás. Dosud nevíme nic určitého a je proto potřeba zachovati klid. Máme trpké zkušenosti ze zpráv o spojencích z minulého roku; nechtějme se jich dožít ještě jednou.

Hlavní název: **Na stráž**

Vydavatel: **Informačně osvětový odbor ministerstva vojensství**

Vydáváno v letech: **1919 - 1920**

Číslo ročníku: **1**

Číslo výtisku: **4**

Datum vydání čísla: **6.7.1919**

Identifikátor ISSN: **2223-0033**

Stránky: **[1], 2, 3, 4**